

15. 10. 2007

ID: 50809

Státní podnik a poskytnutí půjčky

Státní podnik nemohl platně uzavřít smlouvu o půjčce a na základě této smlouvy poskytnout půjčku veřejné obchodní společnosti.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 32 Odo 1390/2005, ze dne 20.6.2007)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně: T., spol. s r. o. zastoupené JUDr. V. D., advokátem, proti žalovanému: L. H. a spol., v. o. s., o zaplacení 3,831.597,- Kč s příslušenstvím, vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 19 Cm 187/96, o dovolání žalovaného proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci, ze dne 28. června 2005, č. j. 7 Cmo 2/2005-307, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. června 2005, čj. 7 Cmo 2/2005-307 a rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 27. srpna 2004, čj. 19 Cm 187/96-276, se zrušují a věc se vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Vrchní soud v Olomouci rozsudkem, v záhlaví označeným, k odvolání žalovaného potvrdil v pořadí druhý rozsudek soudu prvního stupně ze dne 27. srpna 2004, č. j. 19 Cm 187/96-276 (výrok I.), jímž Krajský soud v Ostravě uložil žalovanému zaplatit žalobkyni částku 3,831.597,- Kč s úroky ve výši 635.992,- Kč, a dále rozhodl o nákladech odvolacího řízení.

Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění, učiněných soudem prvního stupně a zcela se ztotožnil s jeho právním závěrem o aktivní věcné legitimaci žalobkyně.

Odvolací soud se zaměřil především na závěr o existenci smluvního závazkového vztahu, založeného smlouvou o půjčce, uzavřenou mezi účastníky (resp. právním předchůdcem žalobkyně) dne 6. 11. 1991, včetně dodatku ze dne 19. 12. 1991, a odkázal na své předchozí rozhodnutí ve věci ze dne 27. 3. 2003, v němž uvedl důvody, pro které nelze předmětnou smlouvu o půjčce posoudit jako smlouvu o úvěru podle ustanovení § 382a hospodářského zákoníku (zákon č. [109/1964](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů, dále též „hosp. zák.“), ani smlouvu o půjčce podle ustanovení § 657 a násl. občanského zákoníku a proto v úvahu připadá jen hospodářská smlouva o půjčce podle ustanovení § 352 hosp.zák., jak správně usoudil soud prvního stupně.

Odvolací soud opřel své právní posouzení zvláště o ustanovení § 8 odst. 3 zákona č. [111/1990](#) Sb., o státním podniku a o ustanovení § 4 nařízení vlády č. [577/1990](#) Sb., o finančním hospodaření státních podniků, že nebyl stanoven žádný zákaz použití zisku k jiným, než vyjmenovaným účelům. Státní podnik mohl proto využít použitelný zisk k poskytnutí (úročené) půjčky jinému subjektu.

Odvolací soud tudíž rozsudek soudu prvního stupně podle § 219 o. s. ř. potvrdil.

Proti tomuto rozsudku podal žalovaný dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu (dále též „o. s. ř.“) a důvodnost o ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., tj. že napadané rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci, a to do výroku o věci (výrok I.) a zároveň i do výroku II. o nákladech řízení. Právní otázka, zda poskytnutí půjčky státním podnikem v roce 1991 na základě smlouvy o půjčce ve prospěch nestátní veřejné obchodní společnosti je či není v souladu s ustanovením § 4 nař. vlády ČSFR č. [577/1990](#) Sb., nebyla dosud judikaturou vyšších soudů řešena.

Dovolatel zdůrazňuje, že v předchozím usnesení ze dne 27. 3. 2003, č. j. 7 Cmo 396/2000-234, Vrchní soud v Olomouci k odvolání žalovaného zrušil rozsudek soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení, se závěrem, že souvislosti s ustanoveními § 352 a § 64 a násl. hosp. zák., § 6 odst. 2 zákona č. [111/1990](#) Sb., o státním podniku a vyhláškou č. [119/1988](#) Sb., o hospodaření s národním majetkem, je nutno posoudit otázku, zda zapůjčení peněžních prostředků státního podniku lze považovat za nakládání s majetkem v souladu s právními předpisy.

Dovolatel poukazuje na vyjádření Ministerstva průmyslu a obchodu ČR ze dne 12. 2. 2004, vyžádané nalézacím soudem, podle něhož státní podnik poskytl finanční půjčku ve výši 4 mil. Kč v rozporu se zákonem o státním podniku a dalšími předpisy a dále na ustanovení § 4 nařízení vlády ČSFR č. 577/1990 Sb., o finančním hospodaření státních podniků, které taxativně vyjmenovává způsob použití zisku státního podniku, takže jiný způsob použití zisku je ze zákona nepřípustný. Uvedený taxativní výčet je proveden pozitivně, není-li poskytování půjček výslovně uvedeno v předmětném ustanovení jako dovolené, je zakázáno. Pokud tedy dne 6. 11. 1991 uzavřel státní podnik O. smlouvu o půjčce 4,000.000,- Kč s žalovaným, je taková smlouva neplatná pro rozpor s výše citovaným nařízením vlády a nemůže být nepojmenovanou smlouvou podle § 352 hosp. zák. Půjčka byla tudíž poskytnuta bez právního důvodu, žalovaný získal neoprávněný majetkový prospěch, avšak v souladu se žalovaným vznesenou námitkou promlčení je nárok na vrácení poskytnutých peněžních prostředků po uplynutí dvouleté promlčecí doby podle § 131b odst. 2 hosp. zák. promlčen, když žalobkyně podala žalobu až 15. 2. 1995.

Dovolatel má za to, že právní názor odvolacího soudu, že poskytnutí půjčky nebylo v rozporu s právními předpisy, je nesprávný, přičemž není rozhodující, zda bylo či nebylo úmyslem ředitele podniku obejít zákon o státním podniku.

Dovolatel navrhuje odložení vykonatelnosti napadeného rozhodnutí a v závěru pak navrhuje, aby dovolací soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalobkyně ve vyjádření k dovolání namítá, že žalovaným navrhovaná otázka zásadního právního významu v současné době význam nemá, když se týká již v roce 1992 zrušeného hospodářského zákoníku. Rozhodnutí obou soudů považuje za správné, půjčka byla poskytnuta v souladu s § 4 písm. b) nařízení vlády ČSFR č. 577/1990 Sb. na základě innominátní smlouvy a i kdyby šlo v daném případě o neoprávněný majetkový prospěch, objektivní desetiletá lhůta k jeho vydání neuplynula a subjektivní dvouletá lhůta dosud nezačala běžet (§ 131b hosp. zák.), když se poškozený dosud nedozvěděl o újmě určitého druhu a rozsahu, který lze objektivně vyčíslit v penězích.

Žalobkyně navrhuje odmítnutí dovolání a přiznání náhrady nákladů řízení o dovolání.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.), po zjištění, že dovolání splňuje zákonem stanovené podmínky a vykazuje zákonem stanovené náležitosti (§ 240 odst. 1, § 241 odst. 1, § 241a odst. 1 o. s. ř.), se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání, poněvadž dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Předmětný rozsudek odvolacího soudu je ve věci samé potvrzující a proto přípustnost dovolání připadá v úvahu podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) a písm. c) o. s. ř.

Podle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. je přípustné dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu, jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil. O takový případ tu nejde, jelikož i když jde o druhé rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci, soud prvního stupně nerozhodl jinak, než ve svém předchozím rozhodnutí (žalobě opět vyhověl).

Dovolání může být v daném případě přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., jestliže dovolání není přípustné podle písmena b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam [§ odstavec 1 písm. c)] zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Předpokladem přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je, že řešená právní otázka měla pro rozhodnutí o věci určující význam, tzn. je-li na řešení takové právní otázky rozhodnutí odvolacího soudu založeno. Zásadní právní význam pak má rozhodnutí odvolacího soudu zejména tehdy, jestliže v něm řešená právní otázka má zásadní význam nejen pro rozhodnutí konkrétní věci (v jednotlivém případě), ale z hlediska rozhodovací činnosti soudů vůbec (pro jejich judikaturu).

Dovolatelem nastolená otázka zásadního právního významu, zda státní podnik mohl (v roce 1991) platně uzavřít smlouvu o půjčce a na základě této smlouvy poskytnout půjčku veřejné obchodní společnosti (subjektu soukromého práva), může být v současné době právní otázkou zásadního významu přinejmenším z toho hlediska (když už nejde o

obecnou otázku zásadního významu), zda její řešení odvolacím soudem není v rozporu s hmotným právem.

Dovolací soud při řešení předmětné právní otázky dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí posoudilo tuto otázku nesprávně (§ 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.), v rozporu s hmotným právem.

Především nutno konstatovat, že v daném případě nemohlo jít o úvěrovou smlouvu podle § 382a hosp. zák., neboť úvěr mohla poskytnout pouze banka.

Úprava finančního hospodaření státních podniků je obsažena v nařízení vlády č. [577/1990](#) Sb., které provádělo zákon o státním podniku č. [111/1990](#) Sb. Použití zisku je taxativně vymezeno v § 4 cit. vl. nař., přičemž ani z písm. b) tohoto ustanovení nevyplývá možnost použít zisk k poskytnutí půjčky.

Uzavření smlouvy „o půjčce“ bylo proto v rozporu s právními předpisy a bylo tudíž podle § 24 odst. 1 hosp. zák. neplatným právním úkonem.

Nejvyšší soud proto napadené rozhodnutí odvolacího soudu z důvodu nesprávného právního posouzení (§ 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.) zrušil (§ 243b odst. 2 in fine o. s. ř.), aniž ve věci nařídil jednání (§ 243a odst. 1 o. s. ř.), a poněvadž důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i toto rozhodnutí a vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 věta druhá o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Náhrada škody](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Dražba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Insolvenční řízení a náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společenství vlastníků jednotek](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zemědělská půda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o zápůjčce, insolvence](#)
- [Promlčení a ochrana spotřebitele](#)
- [Pozůstalost](#)